

Отже, завдяки творчому підходу та вдалій відбірці еквівалентів при перекладі мультиплікаційного фільму «The Boss Baby», перекладач досяг функціонально-комунікативної еквівалентності та професійно інтерпретував текст українською мовою.

Список використаних джерел:

1. Cambridge Dictionary Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dictionary.cambridge.org/>
2. Oxford Dictionary Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://en.oxforddictionaries.com>
3. Академічний тлумачний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua>
4. Гак В. Г. К эволюции способов речевой номинации / В. Г. Гак // Вопросы языкознания. – М., 1985. – № 4. – С. 408.
5. Литвин І. М. Перекладознавство : навч. посіб. / І. М. Литвин. – Вид. 4-те, допов. – Черкаси : вид. Ю. А. Чабаненко, 2016. – 218 с.
6. Селіванова О. О. Нова типологія перекладацьких трансформацій / О. О. Селіванова // Світ свідомості у мові. – Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. – С. 455-472.
7. Сікорський Т. Видові відношення в інтразоні лексичного ланцюжку СВІТАНОК-СХІД-ПОЧАТОК [Електронний ресурс] / Тарас Сікорський. – Заголовок з екрану. – Режим доступу : http://www.chnu.edu.ua/res/chnu.edu.ua/period_vudannia/web13/pdf/2011_3/Taras_Sikorskyi.pdf

Список ілюстративного матеріалу:

1. Cartoon Movie «The Boss Baby» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://hdeuropix.com/movie/the-boss-baby-online-free-hd-with-subtitles-europix>
2. Мультифільм «Бєбі Бос» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uafilm.tv/314-bebi-bos.html>

Науковий керівник: канд. пед. наук В. С. Рейдало

ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ С. КІНГА «ДОКТОР СОН»

Д. О. Черновол

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

У сучасних лінгвістичних дослідженнях значну увагу приділяють вивченню закономірностей та особливостей процесу перекладу, зокрема, трансформацій. За О. О. Селівановою, перекладацька трансформація «є перетворенням, модифікацією форми або змісту і форми в перекладному тексті з метою збереження відповідності комунікативного впливу на адресатів оригіналу й перекладного тексту» [3, с. 465].

Дослідженню перекладацьких трансформацій присвячували свої праці відомі теоретики перекладу Л. С. Бархударов, В. Н. Комісаров, Я. Й. Рецкер, О. О. Селіванова, О. Д. Швейцер й ін. Наша робота ґрунтується на класифікації трансформацій, запропонованій О. О. Селівановою, яка поділяє їх на формальні та формально-змістові, у тому числі з прагматичним компонентом [3, 455-471].

Актуальність нашого дослідження визначена загальною спрямованістю сучасних перекладознавчих досліджень на вияв особливостей досягнення відповідності українських перекладів й оригіналів художніх творів. До того ж у творах С. Кінга, які сьогодні користуються популярністю серед українських читачів, наявна своєрідна манера письма автора, його ідіостиль, які потрібно зберегти перекладачеві.

Метою роботи є комплексний аналіз трансформацій лексичного рівня в українському перекладі роману С. Кінга «Doctor Sleep».

Відповідно до нової типології перекладацьких трансформацій, розробленої О. О. Селівановою, формально-змістові лексичні трансформації мають два плани:

денотативний та конотативний. У денотативному плані, який маніфестує поняттєво-логічне ядро значення, цей тип трансформацій у перекладі представлений синонімічними, кореферентними та метонімічними замінами. Останній додатково поділяємо на патронімічні, холонімічні, парто-партонімічні, гіперонімічні, гіпонімічні та еквонімічні перетворення [2, 3-12].

Серед формально-змістових трансформацій на лексичному рівні поширеними є синонімічні заміни – використання в мові перекладу відповідників із неоднаковим семним набором: *Sometimes Dick Halloran (he of the powerful hunches) came up from Key West to visit with them* (1, Lockbox, 2) // *Подеколи з Кі-Весту провідати їх наїжджав Дік Хеллоран (той, що з «потужним прозрінням»)* (2, с. 10) Англійському *hunch*, що має значення «a strong intuitive feeling concerning especially a future event or result» [5] у перекладі відповідає слово *прозріння*, що має семи 'передбачення події, якогось вчинку' та 'стан, коли людина стала зрячою'. Саме остання сема не притаманна англійському *hunch*. [1, т. 7, с. 187]. Та все ж спільність семи 'передбачення' робить доречним запропонований переклад.

Метафоричні трансформації передбачають деметафоризацію – заміну метафори неметафорою, реметафоризацію – заміну неметафори метафорою і трансметафоризацію – заміну донорської зони метафори [4, с. 463].

Деметафоризація представлена у фрагменті: *He's squirreled away about a dozen pairs in the equipment shed, although the last time I looked, only half of them matched* (Welcome to Teenytown, 7). // *Він був **заначив** десь із дюжину пар у реманентному складі, хоча останній раз, коли я дивився, хіба що половина були парними* (с.90), метафору *to squirrel away* (заховати, відкладати, зберігати) – «to hide or store something in the way that a squirrel stores nuts for use in the winter» [5], яка ґрунтується на донорській концептосфері ТВАРИНА, замінено стилістично зниженим дієсловом із конотативним компонентом *заначити*, утвореним від російського *заначка* – «місце, де щось ховають».

Заміна прямого значення відповідника оригіналу метафорою в тексті перекладу наявна у фрагменті: *The kid had gone back to sleep, and in the morning sun, the two of them looked almost angelic* (Мама, 2) // *Малюк уже також **поринув у сон**, і на вранішньому сонці ці двоє виглядали майже янгольськими істотами* (с. 63), де *go to sleep* зі значенням «fall asleep» [5] подано метафорою *поринути*, яка означає «занурюватися з головою у воду; пірнати» [1, т.8, с. 255], донорською зоною якої є ВОДА.

Заміну донорської зони метафори спостерігаємо у фрагменті: *Dan turned his head that way, although his neck screamed in protest and another bolt of agony shot him through the temple* (Мама, 1) // *Попри протестуючий скрик шиї, Ден повернув голову в той бік, і чергова нестерпно болюча блискавка **прохромила** йому скроню* (с. 49). Метафоричне дієслово *shot* – «an attempt to hit a target by shooting» [5], донорською концептосферою якого є ЗБРОЯ, у перекладі передано метафоричним дієсловом *прохромити*, тобто «проколювати» [1, т.7, с. 342] із донорською сферою ГОСТРИЙ ПРЕДМЕТ.

До трансформацій денотативного плану належать також метонімічні заміни, які можна диференціювати залежно від статусу суміжних предметів, явищ, понять. Сюди відносять гіпонімічні, гіперонімічні, холонімічні, партонімічні та парто-партонімічні заміни [4, с. 462]. У реченні *The kind left by a squeezing hand* (Мама, 2) // *Такі як ото залишають по собі чийсь жорсткі **пальці*** (с. 62) – спостерігаємо патронімічну трансформацію, тобто заміну англійського *hand* зі значенням «the end part of a person's arm beyond the wrist, including the palm, fingers, and thumb» [5] на *пальці* – «п'ять рухомих кінцевих частин кисті руки або ступні ноги у людини» [1, т.6, с. 25].

Коли в перекладі виникає явище заміни назви частини назвою цілого, таке перетворення класифікують як холонімічне. У фрагменті: *False face, not there, not real* (Welcome to Teenytown, 10) // *Фальшива особа, тебе тут нема, ти несправжня* (с. 96) застосовано таку трансформацію. *Face*, що означає «the front part of a person's head from the forehead to the chin, or the corresponding part in an animal» [5], замінено українським *особа* зі значенням «окрема людина, індивід» [1, т.5, с. 777].

Еквонімічну заміну, тобто заміну гіпоніма іншим гіпонімом того самого класу, спостерігаємо у фрагменті: *Linked that way and silhouetted in the crisscrossing headlightbeams, they looked like a chain of weird paperdolls* (Rattlesnake, 6). // *Зчеплені таким чином, висвітлені силуетом у перехресних променях фар, вони скидались на вервечку якихось потойбічних ляльок-витинанок* (с 43). *Chain* (ланцюг) використане зі значенням «a sequence of items of the same type forming a line» [5], а в перекладі замінено на *вервечка*, що позначає «один з чотирьох мотузочків, на яких підвішена колиска», а також «ряд, валка кого-небудь, низка чого-небудь» [1, т.1, с. 327]. Ми вважаємо, що доцільно було б залишити еквівалент слова *chain* – *ланцюг*.

Отже, аналіз лексичних перетворень денотативного рівня в українському перекладі роману С. Кінга «Доктор Сон», демонструє прагнення перекладача відтворити відповідний інформативний та естетичний вплив на читача, надати мові твору образності та експресивності. Підбір українських еквівалентів здійснювався з урахуванням особливостей мови перекладу задля відповідного прагматичного впливу на реципієнта.

Список використаних джерел:

1. Академічний тлумачний словник української мови: в 11 томах. – К. : Наукова думка, 1970 – 1980
2. Селіванова О. О. Нова типологія перекладацьких трансформацій (на матеріалі українсько-російського перекладу) / О. О. Селіванова // Вісник Черкаського ун-ту. Сер. Філол. науки. – 2012. – Вип. 7. – С. 3-12.
3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. Монографічне видання / О. О. Селіванова. – Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. – 488 с.
4. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с.
5. Oxford Dictionaries. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oxforddictionaries.com/>

Джерела фактичного матеріалу:

6. King Stephen. Doctor Sleep [Text] / Stephen King. – Scribner, September 24, 2013. – 532 p.
7. Кінг С. Доктор Сон: роман / Стивен Кінг; пер. з англ. та ком. О. Красюка. – Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. – 640 с.

Науковий керівник: д. філол. н., професор О. О. Селіванова

КОМПАРАТИВНІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ У НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

К. М. Чистякова

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Існує твердження, що переклад – це не послівне передавання тексту першотвору, й відповідно реципієнт має відчувати, що він читає не переклад якогось твору, тобто набір лексем, які відповідають лексемам оригіналу, а натомість має справу з абсолютно автентичним текстом. Важко не погодитися з цією думкою. Проте таке завдання перекладу породжує низку проблем для інтерпретатора, розв'язання яких потребує особливого підходу.